

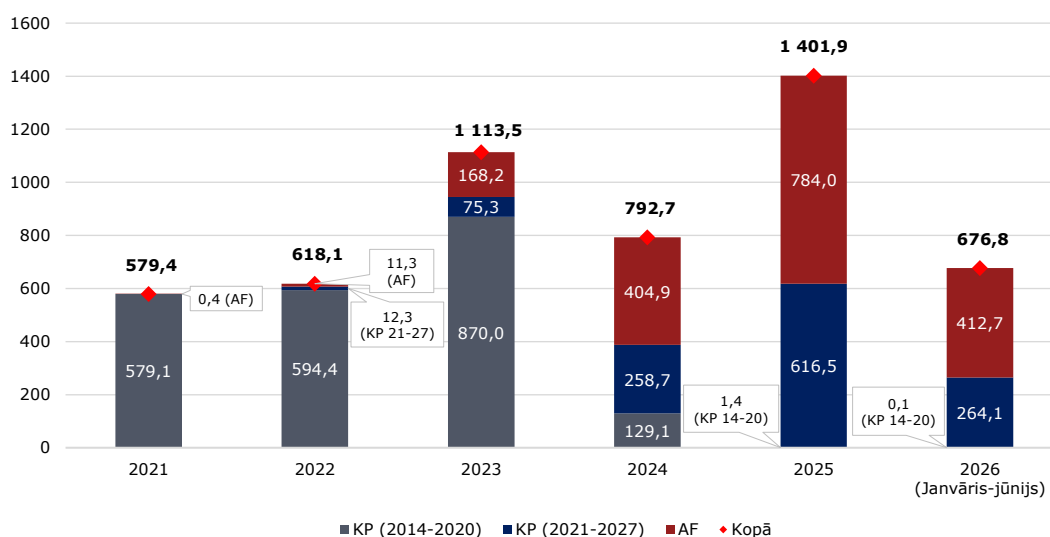
2021.-2027. gada plānošanas perioda Kohēzijas politikas ES fondu un Atveseļošanas fonda valsts budžeta izdevumi

Pārskats par 2026. gada 2. ceturksni

Eiropas Savienības (ES) fondu finansējums ir nozīmīgs instruments Latvijas ekonomikas izaugsmes un investīciju veicināšanai, īpaši lēnākas izaugsmes un ārējo izaicinājumu apstākļos. Tāpēc ir būtiski nodrošināt savlaicīgu un efektīvu 2021.-2027. gada plānošanas perioda Kohēzijas politikas (KP) ES fondu¹ un Atveseļošanas un noturības mehānisma (ANM) ietvaros piešķirtā Atveseļošanas fonda (AF) investīciju progresu, lai maksimāli izmantotu pieejamo finansējumu. AF projektu savlaicīga īstenošana ir īpaši svarīga, jo Eiropas Komisija (EK) ir noteikusi termiņu AF plāna reformu un investīciju mērķu sasniegšanai līdz 2026. gada 31. augustam.

2021.-2027. gada plānošanas perioda pirmajos divos gados Kohēzijas politikas fondu un Atveseļošanas fonda valsts budžeta izdevumu apjoms bija salīdzinoši neliels — 2021. gadā tie bija 0,4 miljoni eiro, savukārt 2022. gadā – 23,7 miljoni eiro. Šis laika posms raksturojams kā sagatavošanās fāze, kurā tika veikti priekšdarbi fondu ieguldījumu mehānismu izveidei. Vienlaikus aktīvi turpinājās 2014.-2020. gada plānošanas perioda projektu ieviešana. Turpmākajos gados pakāpeniski pieauga 2021.-2027. gada plānošanas perioda KP fondu un AF apgušanas progress – fondu projektiem kopējie izdevumi sasniedza 243,5 miljonus eiro 2023. gadā, 663,6 miljonus eiro 2024. gadā un 1 400,5 miljonus eiro 2025. gadā.

2014.-2020. gada un 2021.-2027. gada plānošanas perioda Kohēzijas politikas fondu un Atveseļošanas fonda valsts budžeta* izdevumu dinamika 2021.-2026. gadā (milj. eiro)

Avots: FM² un VK³ dati, FDP aprēķini

*ES fondu finansējums un valsts budžeta līdzfinansējums.

2021.-2027. gada plānošanas perioda KP fondu izdevumi 2026. gadā tiek prognozēti 686 miljonu eiro apmērā, bet AF izdevumi tiek prognozēti 769 miljonu eiro apmērā – kopumā sasniedzot 1 455 miljonus eiro⁴. **Šī gada pirmajā pusē faktiskie izdevumi bija 676,7 miljoni eiro, no tā KP fondu izdevumi veidoja 264,1 miljonus eiro, bet AF izdevumi veidoja 412,7 miljonus eiro.** Līdz ar to faktiskie KP fondu izdevumi sasniedza 38% no gada prognozes, bet AF izdevumi – 54%.

¹ Kohēzijas politikas fondu valsts budžeta izdevumi ietver Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF), Eiropas Sociālā fonda plus (ESF+), Kohēzijas fonda (KF), Taisnīgas pārkārtošanās fonda (TPF), kā arī tehniskās palīdzības izdevumus.

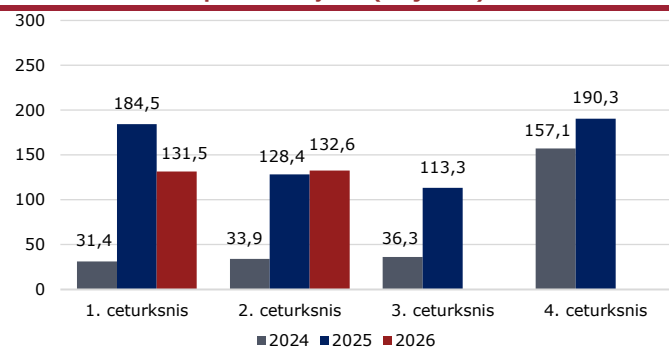
² FM | Ieviešanas progress, mērķi un izpilde

³ Valsts kase | Valsts budžeta izpilde pa iestādēm, budžeta programmām/apakšprogrammām un klasifikācijas kodiem

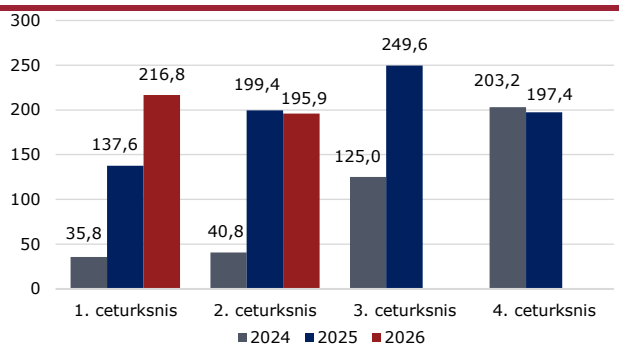
⁴ FM | Informatīvais ziņojums par Kohēzijas politikas ES fondu, Atveseļošanas fonda, EEZ, Norvēģijas un Šveices grantu investīciju ieviešanu Latvijā

Šī gada pirmajā pusē KP fondu izdevumi bija par 15,6% jeb 48,8 miljoniem eiro mazāki nekā 2025. gada pirmajā pusē. Savukārt AF izdevumi attiecīgajā periodā pieauga par 22,5% jeb 75,7 miljoniem eiro.

2021.–2027. gada plānošanas perioda Kohēzijas politikas fondu valsts budžeta* izdevumu dinamika 2024., 2025. un 2026. gadā pa ceturkšņiem (milj. eiro)

Atvēršanas fonda valsts budžeta* izdevumu dinamika 2024., 2025. un 2026. gadā pa ceturkšņiem (milj. eiro)

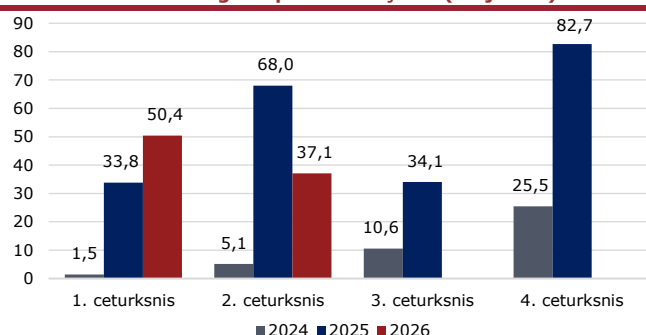

Avots: FM⁵ un VK⁶ dati, FDP aprēķini

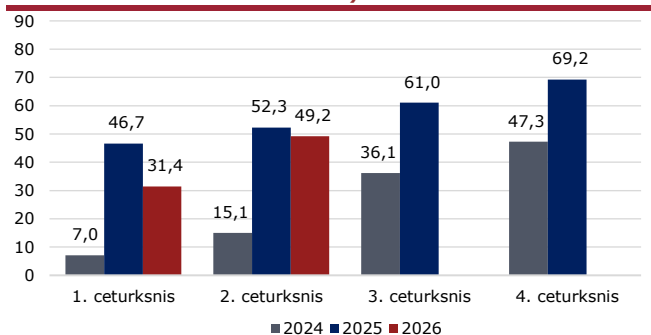
*ES fondu finansējums un valsts budžeta līdzfinansējums.

Kapitālie izdevumi ir nozīmīgs ekonomiskās izaugsmes virzītājspēks, jo tie veicina infrastruktūras attīstību, produktivitātes pieaugumu, enerģētisko drošību un ilgtspējīgu attīstību. Šo investīciju veicināšanā būtiska loma ir gan Kohēzijas politikas fondiem, gan Atvēršanas fondam. No KP fondu kopējiem izdevumiem otrajā ceturksnī pamatbudžeta kapitālie izdevumi veidoja 28,0% jeb 37,1 miljonus eiro. Savukārt AF gadījumā pamatbudžeta kapitālo izdevumu īpatsvars sasniedza 25,1% jeb 49,2 miljonus eiro no kopējiem izdevumiem.

2021.–2027. gada plānošanas perioda Kohēzijas politikas fondu pamatbudžeta kapitālo izdevumu dinamika 2024., 2025. un 2026. gadā pa ceturkšņiem (milj. eiro)

Atvēršanas fonda pamatbudžeta kapitālo izdevumu dinamika 2024., 2025. un 2026. gadā pa ceturkšņiem (milj. eiro)

Avots: VK dati, FDP aprēķini

2021.–2027. gada plānošanas periodā pieejamais ES finansējums KP fondu projektu īstenošanai ir 4,4 miljardi eiro (t.sk. nesadalītais elastības finansējums) un AF ir pieejams finansējums 1,97 miljardi eiro⁸. No EK ir saņemti KP fondu maksājumi 1,5⁹ miljardu eiro apmērā jeb 33,3% no piešķiruma. AF fonda maksājumi ir saņemti 1,5¹⁰ miljardu eiro apmērā jeb 74,4% no piešķiruma. Piekto jeb pēdējo AF maksājumu 503,7 miljonu eiro apmērā plānots pieprasīt šī gada septembrī. Lai iesniegtu piektā maksājuma pieprasījumu, nepieciešams sasniegt 58 atskaites rādītājus, no kuriem šobrīd 17 ir izpildīti, bet 41 vēl atrodas ieviešanas procesā.

ES fondu investīcijas nozīmīgi veicina Latvijas ekonomikas izaugsmi – pēc FM novērtējuma, 2024. gadā IKP līmenis ar ES fondu atbalstu bija par 8,7%¹¹ augstāks nekā scenārijā bez ES fondu finansējuma¹².

⁵ FM | Ieviešanas progress, mērķi un izpilde

⁶ Valsts kase | Valsts budžeta izpilde pa iestādēm, budžeta programmām/apakšprogrammām un klasifikācijas kodiem

⁷ Valsts kase | Valsts budžeta izpilde pa iestādēm, budžeta programmām/apakšprogrammām un klasifikācijas kodiem

⁸ Likuma "Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam" paskaidrojumi, 5.2. Eiropas Savienības politiku instrumentu un citu ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu plānošana valsts budžetā

⁹ Valsts kase | Saņemtie līdzekļi no EK 2021.–2027. gada plānošanas periodā

¹⁰ FM | Ieviešanas progress, mērķi un izpilde

¹¹ Norādītā ietekme neietver Eiropas Lauksaimniecības Fondu lauku attīstībai (ELFLA) un atspoguļo kumulatīvo ietekmi no 2007. gada.

¹² FM | EK iesniegtā iepriekšējā ES fondu perioda noslēguma dokumentācija – 4,6 miljardi eiro investīcijas Latvijā